

Sygn. akt I ZO 27/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

po rozpoznaniu 18 stycznia 2023 r.

wniosku sędzi Sądu Okręgowego w Warszawie A. B.

o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego

postanowił:

nie uwzględnić wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego od rozpoznania sprawy dyscyplinarnej dotyczącej sędzi Sądu Okręgowego w W. A.B.(sygn. akt I ZSK 10/22).

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Najwyższego Tomasz Demendecki, po wniosku o jego wyłączenie, złożył pisemne oświadczenie z 15 stycznia 2023 r. na podstawie art. 42 § 3 k.p.k. Nie zgodził się z argumentacją wniosku o wyłączenie i w swoim oświadczeniu nie potwierdził zarzutów wniosków. Wskazał na swoje orzecznictwo z którego wynika, że nawet w sytuacjach gdy podmiot wnoszący środek odwoławczy kwestionował jego powołanie, to orzekał bezstronnie, także na korzyść takiej strony.

Należy zatem stwierdzić, iż zarzucana sędziemu znajomość z inną osobą, również przed objęciem stanowiska sędziego, nie przenosi się od razu w każdej sytuacji na zasadną przyczynę wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy.

Z chwilą złożenia ślubowania i objęcia stanowiska sędzia pełni swój urząd, co oznacza, że stawia mu się określone wymagania w zakresie służby a nawet życia prywatnego, co dotyczy też okoliczności z art. 41 k.p.k., bowiem od sędziego

wymaga się określonej samooceny i złożenia wniosku o wyłączenie w sytuacji to uzasadniającej.

Uprawnienie strony w tym zakresie jest odrębne, jednak nie wszystkie okoliczności lub zdarzenia uzasadniają wyłączenie sędziego. Wykładnia art. 41 k.p.k. nie może być dowolnie szeroka, bo nie może prowadzić do wyłączenia sędziego w każdej sytuacji i w każdej sprawie (*iudex suspectus*), bowiem tego nie przewiduje nawet wyłączenie na podstawie art. 40 k.p.k. (z mocy prawa *iudex inhabilis*). Przykładem jest choćby sytuacja, w której nie jest uwzględniany wniosek sędziego Sądu Najwyższego o wyłączenie od rozpoznania sprawy innego sędziego, mimo byłych lub istniejących stosunków służbowych.

Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 ustawy zasadniczej). Ta zasadnicza norma stanowi punkt wyjścia w ocenie statusu sędziego.

Natomiast wniosek o wyłączenie sędziego jest zawsze indywidualny i konkretny, w tym znaczeniu, że decyduje bezstronność sędziego w stosunku do stron i przedmiotu sprawy, której braku nie można przyjmować *a priori*, czyli bez rzeczowego wykazania takiej okoliczności.

Wcześniejsze sytuacje prywatne lub zawodowe, czyli sprzed objęcia stanowiska sędziego, nie powinny decydować o wyłączeniu sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy bez obiektywnej oceny stosunku sędziego do stron i przedmiotu sprawy.

Tymczasem zarzuty wniosku są w tym zakresie ogólne i w tym znaczeniu nie są wystarczające do uznania wniosku za zasadny. W aspekcie normy z art. 41 k.p.k. w zw. z art. 42 k.p.k. chodzi o obiektywny brak bezstronności sędziego w danej sprawie.

Przeciwnie zapatrywanie, że wystarczy subiektywne przekonanie lub odwołujące się do „postronnego obserwatora” nie zawsze są właściwą miarą bezstronności, zwłaszcza w sytuacji, gdy strona reprezentowana jest przez

fachowego pełnomocnika, a poza tym sama jest sędzią i może korzystać na dalszym etapie z regulacji procesowych.

Oceny tej nie zmieniają dalsze argumenty wniosku, gdyż powołanie sędziego jest kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 21 kwietnia 2020 r., Kpt 1/20).

W przypadku konfliktu w kwestiach ustrojowych (art. 176 ust. 2 Konstytucji RP) między prawem polskim a europejskim (orzeczenie TSUE albo ETPCz) dla sądu polskiego pierwszeństwo powinno mieć orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21).

W odniesieniu do art. 49 k.p.c., czyli regulacji zbieżnej z art. 41 k.p.k., potwierdzają to wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., P 13/19 i z 23 stycznia 2022 r., P 10/19, które w tym miejscu może reprezentować choćby jedna teza z tych orzeczeń, tj. iż art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 k.p.k. w związku z art. 77 § 1 i 10 § 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz art. 128 ustawy 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych).